

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

VŨ THỊ THÙY DƯƠNG

QUẢN LÝ GIÁO DỤC MÔI TRƯỜNG
TẠI CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NGOÀI
CÔNG LẬP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HẠ LONG
TỈNH QUẢNG NINH

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ GIÁO DỤC
MÃ SỐ: 60 14 05

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS -TS PHẠM VIỆT VƯỢNG

THÁI NGUYÊN - 2012

LỜI CẢM ƠN

Trong cả quá trình học tập, chọn đề tài cũng như triển khai thực hiện hoàn thành luận văn chuyên ngành Quản lý giáo dục, tác giả đề tài “***Quản lý giáo dục môi trường tại các trường Trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh***” luôn nhận được sự quan tâm giúp đỡ, tạo điều kiện về nhiều mặt; sự hướng dẫn chỉ bảo, tư vấn nhiệt tình của cán bộ hướng dẫn; các giảng viên trường đại học sư phạm Thái Nguyên; của ban giám hiệu các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long và của các đồng nghiệp.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn khoa Sau đại học, khoa Tâm lý - Giáo dục trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên, các Thầy Cô giáo đã tham gia giảng dạy và cung cấp những kiến thức cơ bản, sâu sắc, tạo điều kiện giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu rèn luyện tại nhà trường.

Tác giả JHYHY BV

Tác giả xin gửi lời cảm ơn tới các đồng chí cán bộ quản lý các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long đã tạo điều kiện thuận lợi giúp hoàn thành luận văn này.

Đặc biệt với tấm lòng biết ơn tác giả xin được cảm ơn PGS - TS Phạm Viết Vượng, người đã trực tiếp hướng dẫn khoa học và tận tình giúp đỡ, đồng viên tác giả trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2012

Tác giả

Vũ Thị Thùy Dương

MỤC LỤC

Lời cảm ơn	i
Mục lục.....	ii
Danh mục bảng.....	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
4. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
5. Giả thuyết khoa học	4
6. Giới hạn phạm vi nghiên cứu	4
7. Phương pháp nghiên cứu	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA QUẢN LÝ GIÁO DỤC MÔI TRƯỜNG TRONG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG	5
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu.....	5
1.2. Lý thuyết về môi trường	8
1.2.1 Khái niệm	8
1.2.2. Chức năng cơ bản của môi trường	8
1.2.3. Phân loại môi trường	9
1.2.4. Tình trạng môi trường hiện nay	10
1.2.5. Hệ quả của môi trường suy thoái.....	13
1.3. Lý thuyết về giáo dục môi trường	15
1.3.1. Khái niệm giáo dục môi trường.....	15
1.3.2 Mục tiêu của giáo dục môi trường cho học sinh.....	16
1.3.3. Các con đường giáo dục môi trường	16
1.4. Lý thuyết về quản lý giáo dục môi trường	18

1.4.1. Quản lý.....	18
1.4.2. Quản lý giáo dục.....	22
1.4.3. Quản lý giáo dục môi trường.....	28
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1.....	29
Chương 2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ GIÁO DỤC MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NGOÀI CÔNG LẬP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HẠ LONG, TỈNH QUẢNG NINH.....	30
2.1. Sơ lược về tỉnh Quảng Ninh và thành phố Hạ Long	30
2.1.1. Sơ lược về tỉnh Quảng Ninh	30
2.1.2. Sơ lược về thành phố Hạ Long	34
2.2. Sơ lược về các trường ngoài công lập của thành phố Hạ Long.....	38
2.2.1. Trường trung học phổ thông Nguyễn Bình Khiêm.....	40
2.2.2. Trường Văn Lang.....	41
2.2.3. Trường trung học phổ thông Lê Thánh Tông.....	43
2.2.4. Trường trung học phổ thông Hạ Long	45
2.3. Thực trạng quản lý giáo dục môi trường ở các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long	47
2.3.1. Thực trạng quản lý hoạt động dạy học tích hợp nội dung giáo dục môi trường.....	48
2.3.2. Thực trạng quản lý giáo dục môi trường qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp.....	57
2.3.3. Thực trạng quản lý cơ sở vật chất và thiết bị dạy học phục vụ cho hoạt động giáo dục môi trường.....	66
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	69
Chương 3. BIỆN PHÁP QUẢN LÝ GIÁO DỤC MÔI TRƯỜNG TẠI CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NGOÀI CÔNG LẬP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HẠ LONG, QUẢNG NINH.....	70

3.1. Các nguyên tắc đề xuất biện pháp giáo dục môi trường tại các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long, Quảng Ninh	70
3.1.1. Nguyên tắc bảo đảm tính thực tiễn	70
3.1.2. Nguyên tắc bảo đảm tính đồng bộ.....	70
3.1.3. Nguyên tắc bảo đảm tính khả thi.....	71
3.2. Đề xuất các biện pháp quản lý giáo dục môi trường ở các trường THPT ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long, Quảng Ninh	71
3.2.1. Biện pháp 1: Xây dựng kế hoạch giáo dục môi trường.....	71
3.2.2. Biện pháp 2: Quản lý chương trình dạy học tích hợp giáo dục môi trường.....	75
3.2.3. Biện pháp 3: Phối hợp giữa các lực lượng ngoài nhà trường trong công tác giáo dục môi trường.....	81
3.2.4. Biện pháp 4: Quản lý sử dụng các hình thức đa dạng trong và ngoài giờ lên lớp để giáo dục môi trường cho học sinh.....	83
3.2.5. Biện pháp 5: Phát huy vai trò tự quản và sáng kiến của các đoàn thể về bảo vệ môi trường	87
3.3. Khảo nghiệm tính cần thiết và tính khả thi của các biện pháp đề xuất	91
3.3.1. Tổ chức khảo nghiệm.....	91
3.3.2. Kết quả khảo nghiệm.....	91
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	93
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	94
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	98

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1: Số lượng học sinh THPT trên địa bàn thành phố Hạ Long trong 3 năm gần đây.....	38
Bảng 2: Nội dung quản lý của ban giám hiệu về hoạt động dạy giáo dục môi trường của giáo viên	48
Bảng 3: Các phương pháp kiểm tra của ban giám hiệu về hoạt động dạy của giáo viên	50
Bảng 4: Nội dung quản lý của ban giám hiệu về chuẩn bị hồ sơ giáo án đối với giáo viên giảng dạy các môn học có tích hợp giáo dục môi trường.....	51
Bảng 5: Nội dung quản lý của ban giám hiệu về việc dự giờ giáo viên giảng dạy các môn có tích hợp giáo dục môi trường.....	53
Bảng 6: Nội dung quản lý của ban giám hiệu về sử dụng và bồi dưỡng đội ngũ giáo viên về công tác giáo dục môi trường.....	55
Bảng 7: Nội dung ban giám hiệu quản lý việc đánh giá kết quả học tập của học sinh.....	56
Bảng 8: Khảo sát thực trạng quản lý các hoạt động giáo dục môi trường.....	57
Bảng 9: Kết quả thực hiện phong trào “Tết trồng cây” nhớ ơn Bác Hồ (năm 2011)	63
Bảng 10: Thực trạng quản lý cơ sở vật chất và thiết bị phục vụ cho giáo dục môi trường tại các trường ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long, Quảng Ninh.....	67
Bảng 11: Kết quả khảo nghiệm tính cần thiết, tính khả thi của các biện pháp quản lý đề xuất	91

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tình trạng ô nhiễm môi trường, thiên tai, lũ lụt ngày càng gia tăng ở Việt Nam và trên thế giới. Các hiện tượng bất thường về thời tiết, khí hậu, sự suy thoái môi trường đang gióng lên hồi chuông báo động đối với nhân loại.

Trước tình hình đó, Đảng và Nhà nước ta rất chú ý đến công tác bảo vệ môi trường và coi đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm nhằm hướng tới mục tiêu phát triển bền vững. Nghị quyết số 41-NQ/TW của Bộ Chính trị, ngày 15/11/2004 về bảo vệ môi trường trong thời kỳ công nghiệp hoá - hiện đại hoá đất nước đã xác định quan điểm *“Bảo vệ môi trường là một trong những vấn đề sống còn của nhân loại; là yếu tố đảm bảo sức khỏe và chất lượng cuộc sống của nhân dân, góp phần quan trọng vào việc phát triển kinh tế - xã hội, ổn định chính trị, an ninh quốc gia và thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế của nước ta”*. Với phương châm *“lấy phòng ngừa và hạn chế tác động xấu đối với môi trường là chính”*. Nghị quyết coi tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức là giải pháp số một trong 7 giải pháp bảo vệ môi trường của nước ta và chủ trương *“Đưa nội dung giáo dục bảo vệ môi trường vào chương trình sách giáo khoa của hệ thống giáo dục quốc dân, tăng dần thời lượng và tiến tới hình thành môn học chính khóa đối với các cấp học phổ thông”*. [7]

Nhiều công trình nghiên cứu đã nhấn mạnh phải đưa giáo dục môi trường cho mọi người ngay từ lúc họ còn ngồi trên ghế nhà trường. Cần tạo điều kiện cho học sinh làm quen với các khái niệm về môi trường, biết yêu thích thiên nhiên, biết xót xa trước sự suy thoái môi trường, biết căm ghét những hành động phá hoại cảnh quan môi trường và tích cực xây dựng một cuộc sống bền vững.

Giáo dục môi trường trong trường học tại Việt Nam đã được thực hiện từ nhiều năm nay với các chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo, đã có những kết

quả đáng khích lệ trong việc nâng cao nhận thức và thay đổi hành vi bảo vệ môi trường sống xung quanh của học sinh. Trước những diễn biến xấu của khí hậu, những biến đổi nghiêm trọng của môi trường thì nhiệm vụ giáo dục môi trường lại càng cần phải chú trọng hơn. Việc giáo dục môi trường không chỉ dừng lại ở việc tích hợp nội dung vào một số môn học, các hoạt động giáo dục cần có nhiều hình thức, nhiều chương trình hoạt động thực tế hơn để thu hút mọi người cùng tham gia.

Quảng Ninh là tỉnh ven biển thuộc vùng Đông Bắc Việt Nam với diện tích khá lớn và dân cư đông. Trong quy hoạch phát triển kinh tế của đất nước, Quảng Ninh thuộc vùng kinh tế trọng điểm và là một đỉnh trong tam giác tăng trưởng kinh tế Bắc Bộ. Là một tỉnh được thiên nhiên ưu đãi có nguồn tài nguyên thiên nhiên đa dạng thuận lợi cho phát triển kinh tế với đặc điểm tự nhiên giống như Việt Nam thu nhỏ gồm: đồi núi, đồng bằng, sông ngòi, biển cả.

Thành phố Hạ Long là trung tâm kinh tế, chính trị, xã hội của tỉnh Quảng Ninh với thế mạnh là vị trí địa lý thuận lợi, cảnh quan đẹp, tài nguyên khoáng sản khá phong phú. Đặc biệt thành phố này nằm bên Vịnh Hạ Long xinh đẹp được UNESCO hai lần công nhận là di sản thiên nhiên thế giới và dự kiến sẽ trở thành một trong bảy kỳ quan thiên nhiên mới của thế giới do tổ chức New Open World bình chọn. Do vậy, vấn đề giáo dục để bảo vệ môi trường càng trở nên cần thiết đối với thành phố Hạ Long.

Trên địa bàn thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh có 04 trường trung học phổ thông ngoài công lập và 05 trường trung học phổ thông công lập với số lượng đông với gần 10.000 học sinh sinh sống trên địa bàn 20 phường. Các trường ngoài công lập được xây dựng từ năm 2000 với cơ sở vật chất khang trang và đáp ứng đủ nhu cầu cho người học. Đa số học sinh của các trường là con em của công nhân ngành than, ngư dân (*đánh bắt và nuôi trồng thủy hải sản*), kinh doanh phục vụ du lịch. Vì vậy, vấn đề bảo vệ môi trường có liên quan trực tiếp đến cuộc sống hàng ngày của gia đình các em.

Hiện nay, công tác giáo dục bảo vệ môi trường trong các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long đã có những hình thức, nội dung và phương pháp đa dạng. Công tác quản lý giáo dục môi trường đã đạt được những kết quả quan trọng nhưng vẫn còn có những lúng túng, bất cập chưa đạt được các mục tiêu mong muốn.

Xuất phát từ lý do trên, chúng tôi chọn đề tài **“Quản lý giáo dục môi trường tại các trường Trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh”** làm luận văn cao học, với mong muốn góp phần nâng cao chất lượng giáo dục môi trường ở địa phương.

2. Mục đích nghiên cứu

Đề tài có mục đích đề xuất các biện pháp quản lý giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục môi trường, phù hợp với thực tiễn của tỉnh Quảng Ninh.

3. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hoá cơ sở lý luận về quản lý giáo dục môi trường trong trường trung học phổ thông.
- Phân tích, đánh giá thực trạng công tác quản lý giáo dục môi trường tại các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long.
- Đề xuất biện pháp quản lý giáo dục môi trường tại các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long.

4. Khách thể và đối tượng nghiên cứu

4.1. Khách thể nghiên cứu: Giáo dục môi trường trong các trường trung học phổ thông.

4.2. Đối tượng nghiên cứu: Biện pháp quản lý giáo dục môi trường tại các trường trung học phổ thông ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long.

5. Giả thuyết khoa học

Quản lý giáo dục trong nhà trường bao gồm nhiều nội dung trong đó có nội dung quản lý giáo dục môi trường, nếu ta có những biện pháp phù hợp với thực tiễn địa phương thì sẽ nâng cao được nhận thức và thay đổi hành vi của học sinh trong việc bảo vệ môi trường sống.

6. Giới hạn phạm vi nghiên cứu

- Thời gian: sử dụng tài liệu nghiên cứu từ tháng 1 năm 2009 đến tháng 1 năm 2012.

- Địa bàn nghiên cứu: tại các trường THPT ngoài công lập trên địa bàn thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh.

7. Phương pháp nghiên cứu

7.1. Phương pháp nghiên cứu lý luận

- Phương pháp phân tích, tổng hợp, hệ thống hóa tài liệu, văn bản có liên quan.

- Khái quát các nhận định lý luận sau nghiên cứu.

7.2. Phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Quan sát thực tế.

- Khảo sát, phân tích thực trạng.

- Tổng kết kinh nghiệm.

- Điều tra bằng phiếu hỏi.

- Xin ý kiến chuyên gia.

7.3. Phương pháp hỗ trợ

- Toán thống kê để xử lý số liệu.